

VITAJTE V PRINT-AND-PLAY ADVENTÚRE
OD IMPACT GAMES S KRYCÍM NÁZVOM:

ZAČNITE S VÝSTAVOVANÍM!

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ POVSTANIE A BOJ ZA SLOBODU

Roky 1938 a 1939 postupne uvalili Európu a svet pod temný **mрак d'alšej svetovej vojny**, ktorej strojcom bol Hitlerov nacistický režim v Nemecku.

V roku 1938 Mnichovskou dohodou anektovalo Nemecko región Sudet, ktorý bol súčasťou vtedajšieho Československa. **13. marca 1939 dostal Jozef Tiso v Berlíne od Adolfa Hitlera** ponuku vzniku **samostatného Slovenského štátu**. Slovenský štát mal vzniknúť výmenou za rozbitie Československa.

Hitler Tisa postavil pred **dve možnosti: jednou bolo rozdelenie Slovenska** medzi Maďarsko a menšiu časť Poľska a Nemecka, **druhou vyhlásenie samostatnosti Slovenského štátu** za cenu obsadenia Čiech a Moravy Nemcami. 14. marca si slovenská delegácia v Berlíne vybraла druhú možnosť. **Slovensko sa stalo satelitom nacistického Nemecka**. O deň neskôr, obsadili nacistické jednotky Čechy a Moravu.

Väčšina obyvateľov na Slovensku toto dianie pred začiatkom vojny a v jej prvých rokoch **neschvalovala**. Štát postavený na ideológii fašizmu, ktorý sa nebráni vraždeniu civilistov v koncentračných táborech neboli to, čo si predstavovali ako svoju budúcnosť a budúcnosť svojich detí.

Táto všeobecná **nespokojnosť** viedla stájisice ľudí k pripojeniu sa do **ilegálneho odboja proti nacistickému režimu** na Slovensku a v konečnom dôsledku aj Nemecku. Odboj bol od počiatku roztrieštený. Koncentroval sa v dvoch prúdoch.

Prvý bol naviazaný na československú exilovú vládu v Londýne, ktorú viedol Edvard Beneš. Ultimátnym cieľom tohto prúdu bolo poraziť fašizmus v Česku a na Slovensku a zriadit na území týchto dvoch krajín štát postavený na základoch demokracie a slobody.

Druhý prúd odboja počas Slovenského štátu bol prepojený na Komunistickú stranu Československa, ktorá úzko spolupracovala so Sovietskym zväzom. S exilovou vládou zdieľala cieľ poraziť nacistov v Európe, v Česku a na Slovensku. Na našom území však následne chcela zriadit komunistický režim.

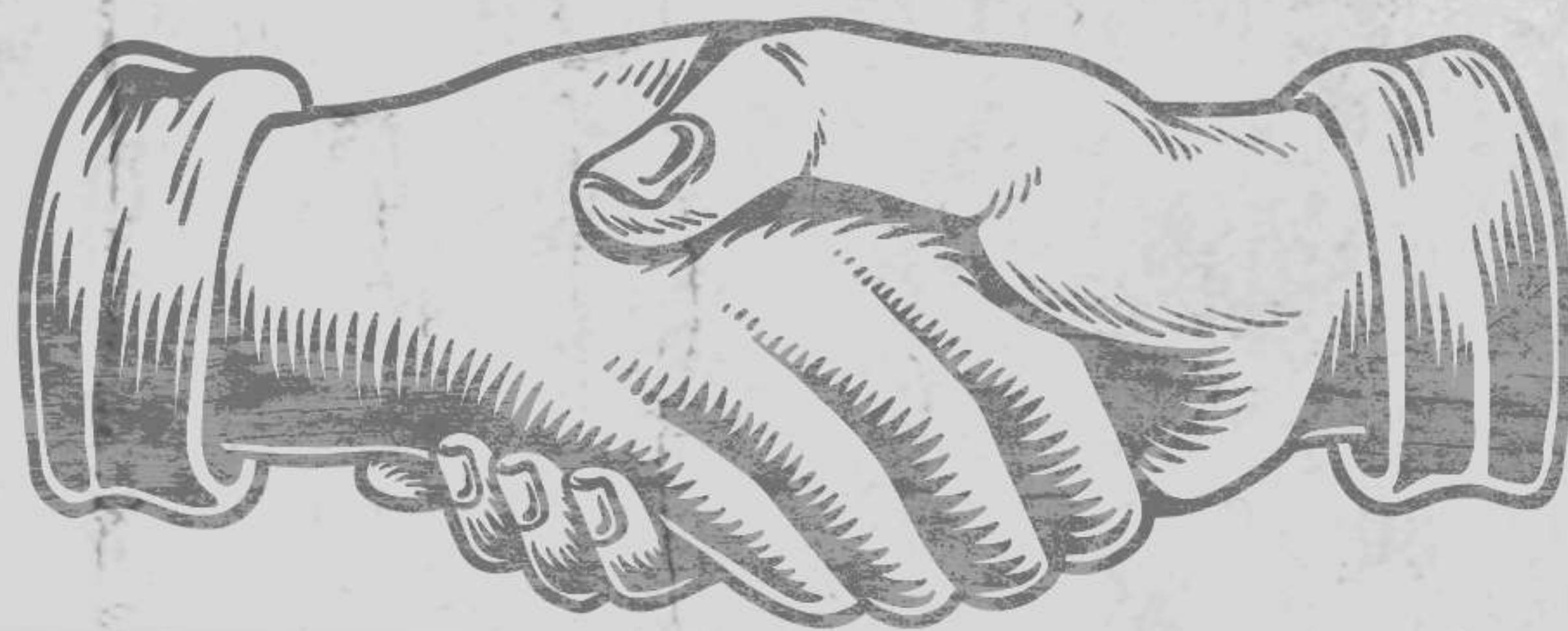
Nespokojnosť odbojárov sa postupom rokov 1939 až 1943 čím d'alej tým intenzívnejšie pretavovala do povstaleckých akcií. Najväčšou z nich boli udalosti, ktoré dnes poznáme ako **Slovenské národné povstanie**.

Píše sa rok 1943. Ako veterán prvej svetovej vojny a zároveň učiteľ dejepisu na Banskobystrickom gymnáziu, aktívne vstupujete do povstaleckého odboja.

Vela štastia!

**impact
Games**

POMOCNÝ PAPIER

Pomôcka k úlohe 1 a 2

Možní spojenci a ich skratky:

Napiš počet
skratiek,
kt. si našiel
v 1.úlohe

1	SCH - Schill	2	UH - Uhrova
2	SO - Zamestnanci skladu v Svätom Ondrejovi	2	CP - Čapajev a Pugačov
2	ZK - Peter Zat'ko a Imrich Karvaš	1	JT - Jozef Tiso
2	MR - 1. partizánska brigáda M.R. Štefánika	2	KY - Kyjev
2	JV - 1. partizánska brigáda J. V. Stalina	2	ZI - Žingorova
1	AH - Adolf Hitler	1	JA - Japonsko
1	HE - Hermann Höfle	1	WE - Wehrmacht
3	KS - Komunistická strana Slovenska	2	EV - Exilová vláda v Londýne
2	KU - Kukorelliho	2	PV - P. Velička

POMÔCKA K ÚLOHE 2

Činnosť' povstaleckých skupín:

1. Nadväzovanie vzťahov so spojencami (USA, Francúzskom a Veľkou Britániou). Získavanie ich podpory pre antifašistický odboj vo forme zásob a vybavenia.
2. Odbojová činnosť' na západnom území Slovenska a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.
3. Zabezpečenie logistiky prevozu štátneho pokladu do Kremnice a presunu 3 miliárd korún do Banskej Bystrice.
4. Príprava na vysadenie skupiny partizánov v Liptovskej Osade pri Ružomberku lietadlom a na jej následné sformovanie. Odbojové aktivity v oblasti Kantorskej doliny a v regióne Turca.
5. Koordinácia komunistického partizánske družstva, jeho zásobovanie a vojenská podpora.
6. Príprava na obojové operácie pri Martine a zneškodenie tamojších nacistických vojenských posádok.
7. Odbojová činnosť' na východnom území Slovenska a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.
8. Príprava na obsadenie a udržanie Banskej Bystrice pod vedením veliteľa A. Jegorova.
9. Odbojová činnosť' v Nízkych Tatrách a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.
10. Podpora antifašistického odboja s cieľom pripojiť Slovensko k Sovietskemu zväzu.
11. Príprava na krádež 9 ton potravín ako zásob pre povstalecké jednotky a presun týchto zásob do Nízkych Tatier.
12. Odbojová činnosť' v Martinských holiach a škodenie nacistom ešte pred začiatkom povstania.

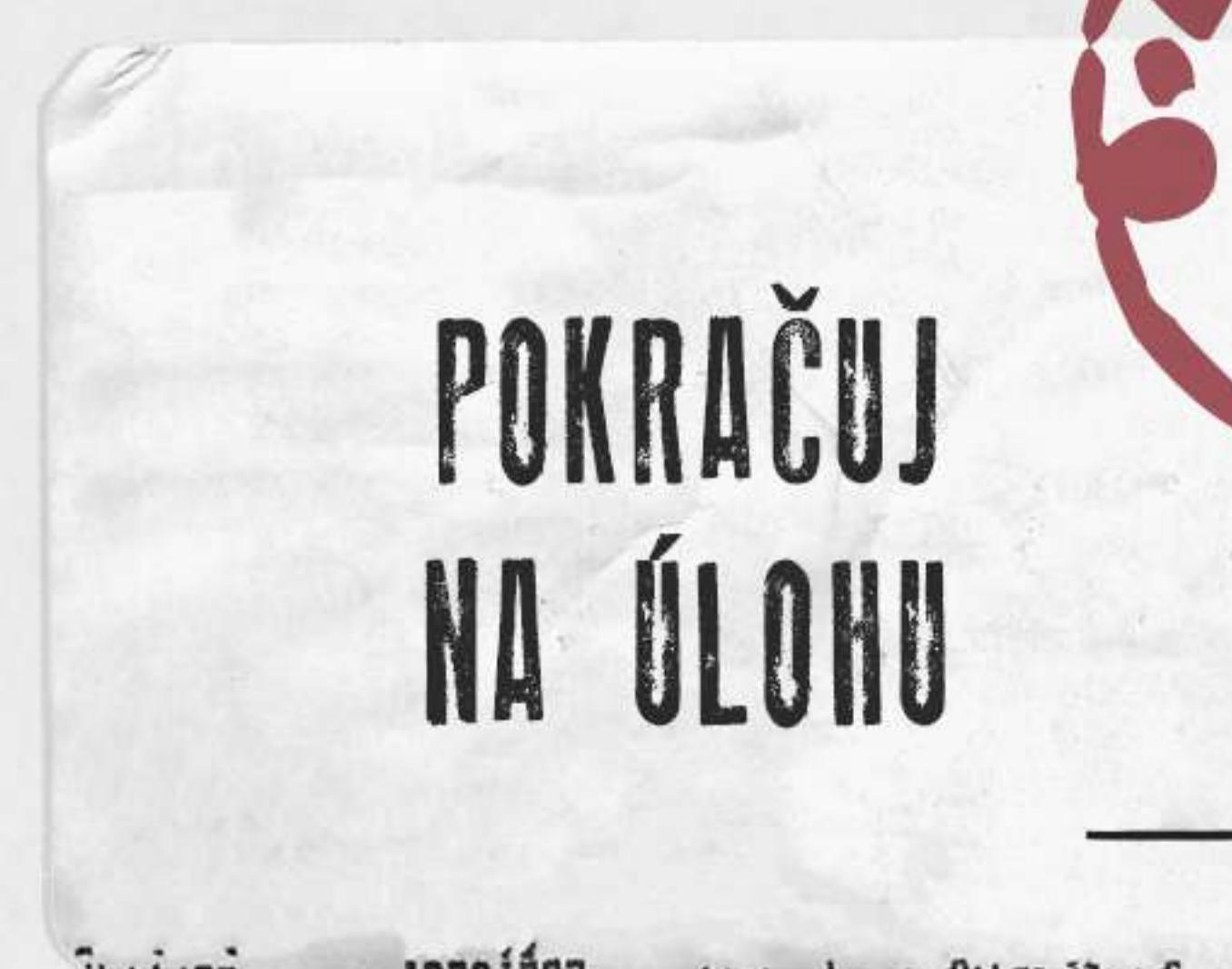
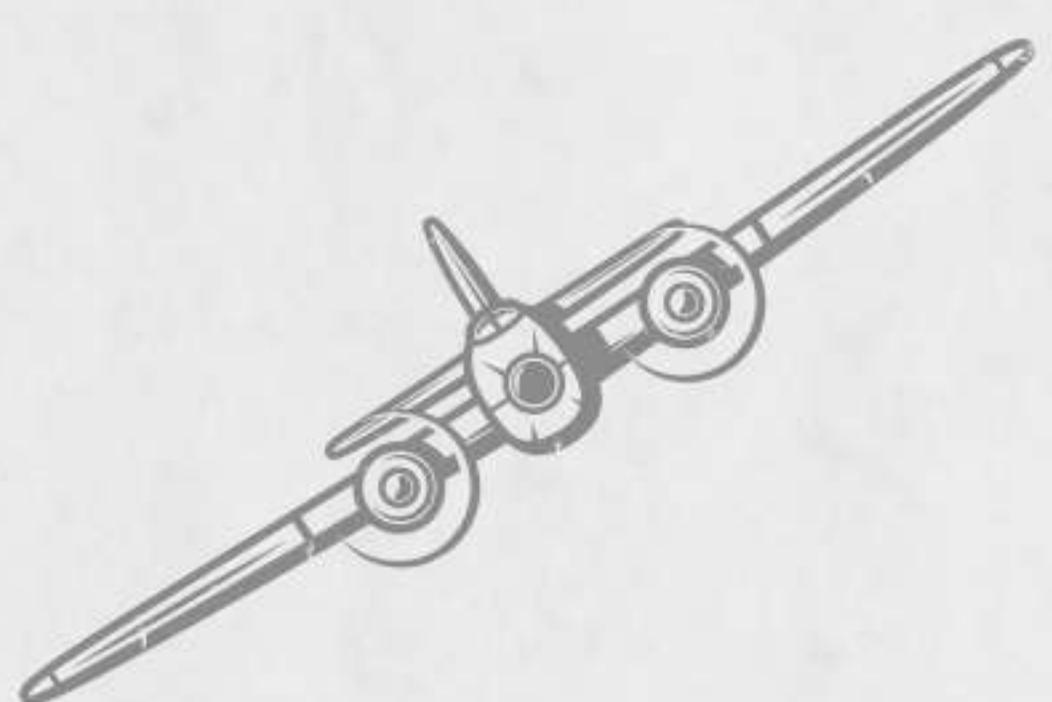
1. KAPITOLA

ILEGÁLNA SLOBODA

December 1943: Pomáhate založiť **ilegálnu Slovenskú národnú radu**. Jej cieľom bude viest' a organizovať občiansky boj proti nacistickému **režimu na Slovensku**, ktoré sa stalo Hitlerovou bábkou. Bude to t'ažké, ale iná možnosť po takmer 4 rokoch nacistických ohavností voči ľudskosti v Európe, nie je prípustná.

Jar 1944: Zúčastňujete sa na rokovani ilegálnej Slovenskej národnej rady. S členmi SNR ste sa po dlhých diskusiách dohodli na založení **Vojenského ústredia**. Na jeho čelo ste nominovali skúseného podplukovníka Generálneho štábu Jána Goliana. Úloha ústredia je jasná: zastaviť nacistov na Slovensku. Stávate sa jedným z hlavných koordinátorov antifašistického odboja v ústredí.

Vašou **prvou úlohou** je rozvážne a zároveň čo najrýchlejšie **identifikovať dôveryhodných spojencov** pre odbojové plány SNR. Hľadajte ich medzi partizánskymi skupinami, politickými stranami, organizáciami a jednotlivcami. Velič Vojenského ústredia Golian vám prízvukuje, že táto úloha je pre výsledok odboja klúčová.

1.

ÚLOHA

Vyberte si spojencov

V koláži obrázkov nájdete skratky názvov vašich potenciálnych spojencov, kt. ste vytiahli z utajených dokumentov Vojenského ústredia. Ak sa skratka na obrázku nachádza **2-KRÁT A VIAC**, identifikovaná skupina je vhodným spojencom pre odboj. Ak sa skratka na obrázku nachádza menej ako 2-krát, označuje skupinu, ktorá by vám povstalecké t'aženie mohla prekazit'.

**Kto si myslí,
že mu slobodu
druhí vybojujú,
ten jej nie je
hoden.**

29. 8. 1944 – 28. 10. 1944 –

NÁPOVEDA

Medzi listami nájdeš pomocný papier s celým názvom odbojových skupín.

2. KAPITOLA

ARTUR

Po týždni bez spánku ste úspešne identifikovali spojencov, s ktorými chcete počas antifašistického odboja koordinovať svoj postup.

Dobrá práca!

Hned' ako ste dokumenty dali dokopy, **vydali ste sa na tajné stretnutie veliteľstva Vojenského štábu v Banskej Bystrici**, referovať svoje zistenia priamo veliteľovi Golianovi.

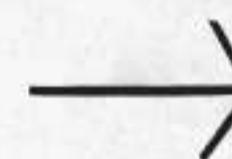
Časť dokumentov na veliteľstvo **niesol** váš dôverný pobočník **Artur**. Počas cesty na veliteľstvo ho **začali prenasledovať** dvaja členovia **Hlinkovej gardy**. Ked'že bol židovského pôvodu, **vedel, že ak ho chytia, na veliteľstvo sa už nedostane**. Zároveň potreboval zamedzit' aby sa gardisti dostali k dokumentom, ktoré prenáša.

Ked' na útek pred gardistami prechádzal mostom cez Hron, zastavil sa. **Dokumenty rýchlo roztrhal a zničené hodil do Hrona**. Artura ste po tomto incidente už nikdy nevideli.

Ked' ste sa dozvedeli o Arturovom zmiznutí, vaša d'alšia úloha bola jasná. S pomocou Arturových poznámok, ktoré nechal vo vašej kancelárii a vašich vlastných podkladov, musíte **správne pospájať** **informácie k jednotlivým odbojovým skupinám povstalcov** a zaniest' ich na veliteľstvo.

POKRAČUJ
NA ÚLOHU

2. ÚLOHA

Priradťte spojencom činnosť

Do prázdných obdĺžnikov vo vašom formulári dopíšte názvy povstaleckých skupín. Vyvodiť ich musíte z anotácií, ktoré vám pri jednotlivých obdĺžnikoch vo formulári zanechal Artur.

Pozorne preskúmajte anotáciu jednotlivých skupín a z pomocného hárka im priradťte klúčové činnosti, ktoré pri odboji realizujú. Číslo činnosti povstaleckej skupiny zapíšte do štvorčekov vo vašom formulári.

Názov spojencov	Anotácia	Číslo činnosti
Komunistická strana Slovenska	Komunistická strana na Slovensku. Cez túto stranu môžeme komunikovať so Sovietskym zväzom a získať jeho podporu pre odboj.	10.
K_y_j_e_v	Vzdialené velenie komunistických povstalcov v Sovietskom zväze. Môže vám pomôcť s výcvikom a prípravou niekoľkých povstaleckých skupín.	5.
Uhrova	Povstalecká skupina, ktorá operuje na západnom Slovensku a vedie ju Miloš Uher.	2.
Žingorova	Partizánska skupina, ktorá operuje na Martinských holiach a vedie ju Viliam Žingor.	12.
Kukorelliho	Túto partizánsku skupinu vede Ľudovít Kukorelli. Operuje na východnom Slovensku.	7.
Č_a_p_a_j_e_v_a_P_u_g_a_č_o_v	Dve partizánske skupiny, ktoré vznikli v Nízkych Tatrách.	9.
P. Velička	Partizánska skupina, ktorá operuje v Turci. Vede ju Piotr A. Veličko. V odboji sa k nej pripojí aj francúzsky oddiel G. de Lannuriena.	4.
1.partizanská brigáda M. R. Štefánika	Táto skupina sa skladá z komunistických partizánov a nesie meno slovenského národného hrdinu z prvej svetovej vojny.	6.
1. partizánska brigáda J.V. Stalina	Československá exilová vojenská jednotka v Sovietskom zväze. Tvoria ju hlavne bývalí príslušníci 1. slovenskej pešej divízie. Jej veliteľ je A. Jegorov. Nesie meno vodcu ZSSR.	8.
Zamestnanci skladu v Svätom Ondrejovi	Zamestnanci nacistického skladu potravín v obci Svätý Ondrej.	11.
P_e_t_e_r_Zat'k_o_a_I_m_r_i_c_h_K_a_r_v_a_š	Jeden bol poradca ministerstva hospodárstva a druhý guvernér Slovenskej národnej banky.	3.
Exilová vláda v Londýne	Oficiálny názov tejto organizácie je Dočasné štátne zriadenie. Mý výborné konexie na USA, Veľkú Britániu a Francúzsko. Vede ju Edvard Beneš.	1.

3. KAPITOLA

KRVAVÁ MAPA

Leto 1944: Prehľad o povstaleckých skupinách sa vám aj vd'aka Arturovým poznámkam podarilo dat' dokopy!

Na Vojenskom veliteľstve registrujete tol'ko plánov povstaleckých skupín, ažmáte problém udržať si v tom celom prehľad.

Veliteľ Golian si vás a dvoch d'alších kolegov **predvolal do plánovacej miestnosti** Vojenského ústredia. Jednu celú stenu tejto miestnosti zakrýva **obrovská mapa Slovenského štátu**. Golian vám s pohľadom upretým na mapu pridel'uje urgentnú úlohu: doplniť do mapy strategické povstalecké body a akcie..

„**Za podklady**, ktoré ku mape máte, **zaplatila skupina povstalcov životom!**“ doplnil Golian.

POKRAČUJ
NA ÚLOHU

3. ÚLOHA

Doplňte mapu povstania

Do mapy správne doplňte strategické povstalecké body (čísla 1 - 11). K piatim z nich priradťte plánované akcie povstania.

AKCIA	A	B	C	D	E
Miesto	10.4.9.	7.	2.	3.	

	PLÁNOVANÉ AKCIE POVSTANIA
A	Akcia "pomoc Nemcom": Presun Východoslovenského armádneho zboru do okolia Prešova.
B	Prevoz štátneho pokladu z Bratislavы do Kremnice a prevoz 3 miliárd korún do Banskej Bystrice.
C	Krádež potravín z nacistického skladu v Svätom Ondrejovi (dnešné Brusno).
D	Obsadenie Žiliny a okolia žilinským práporom.
E	Spojenie levočskej a popradskej vojenskej posádky a miestnych partizánov v Kežmarku.

STRATEGICKÉ POVSTALECKÉ BODY	
1.	Piešťany
2.	Žilina
3.	Kežmarok
4.	Kremnica
5.	Banská Štiavnica
6.	Sliač (významné letisko Tri Duby)
7.	Brusno
8.	Poprad
9.	Banská Bystrica
10.	Prešov
11.	Liptovský Mikuláš

4. KAPITOLA

ABDOJUF T VZTURCHPW BOJN!

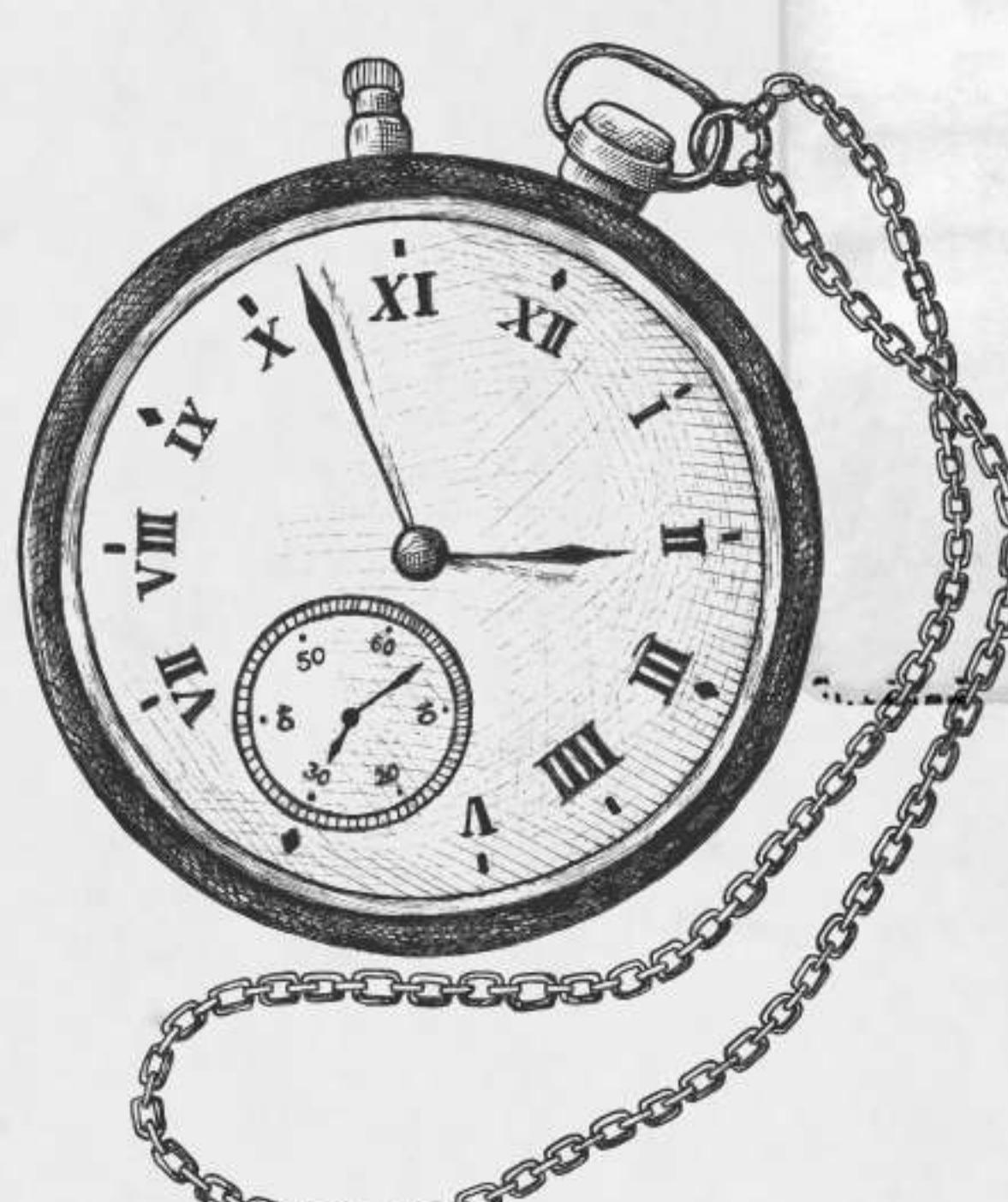
27. augusta 1944: Veliteľ Golian zvoláva všetkých členov Vojenského ústredia Slovenskej národnej rady, aby sa **čo najskôr dostavili do práce. Vrátane teba.**

Na ústredí sa po chvíli dozvedáte kritickú novinku. **V martinských kasárňach zadržali a zastrelili skupinu nemeckých nacistických armádnych hodnostárov.** V skupine bol aj nacistický generál Paul von Otto.

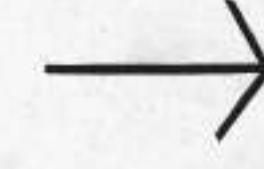
28. Augusta 1944: Správy z predošlého dňa **dali do pohybu celý antifašistický odboj.** Na jeho čele stojíš ty a tvoji kolegovia v ústredí v Banskej Bystrici.

Podľa veliteľstva Vojenského ústredia je vojenská odpoved' nacistického Nemecka na incident v Martine len otázkou času. **Povstanie treba dat' do pohybu kým nacisti neobsadia celé Slovensko.** Spolu s kolegami dostávate za **úlohu zašifrovať a rozoslať** jednotlivým klúčovým **ovstaleckým skupinám rozkazy**, ktoré ich vyzývajú k urgentnej akcii!

Ide o každú sekundu!

POKRAČUJ
NA ÚLOHU

4

ÚLOHA

Zašifrujte rozkazy

Zašifrujte všetky rozkazy pre účastníkov povstania pomocou substitučnej šifry. Každé písmeno v každej správe nahradíte iným písmenom. A to tak, že každé písmeno v pôvodnom rozkaze posuniete o 1 miesto v abecede vyššie.

Príklad: Pôvodný text: "Zacnite s vystahovaním!"

Šifrovaný text: "Abdojuf t wztubchpwbojn!"

Pomôcka: A, B, C, D, E, F, G, H , CH, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z

1. PARTIZÁNSKEJ BRIGÁDE J. V. STALINA:

ROZKAZ: URYCHLENE OBSADENIE BB!

V S Z I M F O F P C T B E F O J F C C !

LEVOČSKÉJ
A POPRADSKÉJ
VOJENSKEJ POSÁDKE:

ROZKAZ:

UDRZAT KEZMAROK!

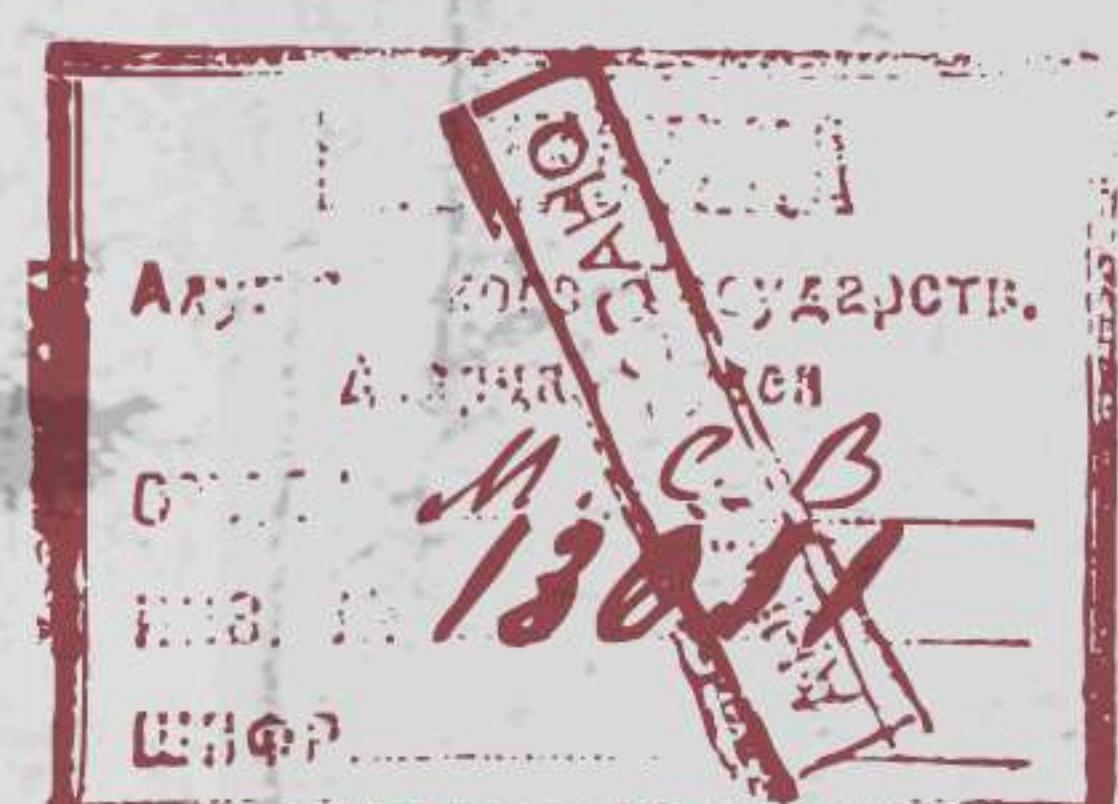
V E S A B U
L F A N B S P L !

POSÁDKA
POPRADSKÉHO LETISKA:

ROZKAZ:

ZACNITE PLNU OBRAÑU LETISKA!

A Z D M J U F Q M O V P C S B O V
M F U J T L B !

5. KAPITOLA

KONIEC A ZAČIATOK ZÁROVEŇ

29. august 1944: „**Začnite s vyst’ahovaním!**“ zaznalo v tento deň z úst **Jána Goliana.** Bolo to heslo, ktoré cez telefón, v písomnej podobe ako aj cez rádiové vlny oficiálne informovalo povstalecké skupiny a verejnosť **o začiatku povstaleckých bojov,** ktoré dnes poznáme ako Slovenské národné povstanie.

Povstanie trvalo šest’ týždňov plných bojov, hlavne v regiónoch stredného Slovenska. Po jeho začiatku povstalcov v bojoch pomáhali aj jednotky sovietskej Červenej armády, ktoré na územie Slovenska postupovali z východu.

V priebehu povstania čelilo civilné obyvateľstvo na Slovensku teroru zo strany nemeckých nacistických jednotiek. **Za obet’ nacistom počas povstania padlo približne 5000 civilistov.** Desaťtisíce ďalších boli odvlečené do nacistických pracovných a koncentračných táborov.

V októbri 1944 sa Slovenské národné povstanie skončilo. Povstalecké jednotky nedokázali d’alej nacistom vojensky odolávať’.

Vtedajší prezident Slovenského štátu **Jozef Tiso po zatlačení povstalcov** nacistickou nemeckou armádou **zatelefonoval Adolfovi Hitlerovi a pod’akoval sa mu za pomoc.**

Drvivá väčšina verejnosti na Slovensku, spolu s exilovou vládou v Londýne a vedúcimi osobnosťami povstania, bola k Tisovi v silnej názorovej opozícii. **Cez SNP sa im podarilo vyjadriť jasnú víziu pre budúcnosť Slovenska postavenú na slobode a demokracii.**

— 29. 8. 1944 — 28. 10. 1944 —

OTÁZKY NA ZAMYSLENIE A DO DISKUSIE PO ODOHRANÍ HRY:

1. Považujete Slovenské národné povstanie za úspešné, alebo neúspešné?
Ako by ste odôvodnili svoju odpoved'?
2. Čo by ste robili vy, ak by ste počas povstania žili na území Slovenska?
3. Prečo je SNP jednou z klúčových kapitol histórie Slovenska?
4. Ako by ste zhrnuli odkaz SNP?
5. Prečo je odkaz SNP dôležitý aj v súčasnosti?
6. Podarilo sa po konci druhej svetovej vojny na Slovensku nastoliť demokratické zriadenie, čo bolo jedným z cieľov SNP?
7. SNP môžeme vnímať ako koniec jednej historickej periódy na Slovensku a zároveň, ako začiatok novej. Ako by ste interpretovali význam SNP v procese demokratizácie Slovenska?

Táto hra vznikla v rámci projektu #Gamifactory, ktorý je realizovaný s finančnou podporou Národného inštitútu vzdelávania a mládeže v rámci programu Erasmus+ pre mládež.

gamifactory

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Herný dizajn: Šimon Rabatin

Grafický dizajn: Klára Kaňuščáková

Narativný dizajn a produkcia: Jakub Žaludko

Viac vzdelávacích hier nájdete na www.gamifactory.eu.

Vydalo Impact Games v roku 2023